

Sorular-Cevaplar

C182 Nedir?

- ILO Sözleşmeleri, ILO ortakları (hükümetler, işverenler ve işçiler) tarafından hazırlanmış hukuki belgelerdir ve çalışma yaşamında temel ilkeler ve hakları belirlemektedir. ILO üye devletleri tarafından onaylanabilecek, hukuken bağlayıcı uluslararası antlaşmalardır. C182, 1999 tarihli ve 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi olarak adlandırılmaktadır.

Neden 182 sayılı Sözleşme?

Sözleşmeler sırayla numaralandırılmaktadır; bu Sözleşme ILO tarafından kabul edilen 182. Sözleşmedir.

Sözleşmeler nasıl kabul edilmektedir?

ILO'da uluslararası çalışma standartlarının geliştirilmesi, dünyanın dört bir yanından hükümet, işçi ve işveren temsilcilerini de içine alan eş benzeri olmayan bir yasama sürecidir. İlk adım olarak, ILO Yönetim Kurulu, gelecek Uluslararası Çalışma Konferansı'nda sorunu gündeme almayı kabul eder. Uluslararası Çalışma Ofisi, söz konusu sorun alanında üye devletlerin hukuk ve uygulamalarını analiz eden bir rapor hazırlar. Rapor, görüşlerini almak için üye devletlere, işçi ve işveren örgütlerine iletilir ve sonrasında ilk müzakere için Uluslararası Çalışma Konferansı'na sunulur. Sonra, Ofis tarafından taslak belgeyle birlikte ikinci bir rapor hazırlanır; bu rapor da görüş alınmak üzere dağıtılır; Konferans'ın müteakip oturumunda müzakere edilerek gerektiği şekilde değiştirilir ve kabul için onaya sunulur. Bu "çift müzakere" usulü, Konferans katılımcılarına taslak belgeyi incelemek ve görüşlerini bildirmek için yeterli zaman vermektedir. Bir standardın kabul edilmesi için üçte iki çoğunluk gerekmektedir.

Ne zaman kabul edilmiştir?

1999

Neden bir Sözleşmeye ihtiyaç duyulmuştur?

Uluslararası toplum, eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın da deyişiyle, tehlikede olan bir çocuğun beklemeye tahammülü olmadığını kabul etmiştir. C182, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine karşı ilgi ve eylemi seferber etmek, çocuk haklarının bu ağır ihlalini sona erdirmeye mücadelesine yeni bir aciliyet getirmek için kabul edilmiştir. Sözleşme, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine karşı acil ve zamana bağlı önlemler alınmasını gerektirmektedir. Çabaların zamana bağlı olma kavramı, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğini ortadan kaldırmak için uzun vadeli ekonomik ve sosyal gelişmenin gerçekleşmesini beklemek artık bir seçenek olmadığı için önem arz etmektedir. Çocuklar köleleştirildiğinde, ticareti yapıldığında, çocuk askerler olarak ya da fuhuşta kullanıldığında veya sağlık ve güvenlikleri risk altındaysa, acil desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Ülkeler Sözleşmeleri nasıl onaylamaktadır?

Uluslararası Çalışma Konferansı tarafından kabul edilen bir Sözleşme veya Protokol, onaylama dahil gerekli yasanın çıkarılması veya diğer eylemler için üye devletin yetkili ulusal makamına sunulmak zorundadır. Onaylanmış bir Sözleşme veya Protokol normalde, ILO üyesi ikinci devletin onayı ILO'ya tevdi edildikten 12 ay sonra yürürlüğe girmektedir. Onaylama, bir Devletin Sözleşme veya Protokolü hukuken bağlayıcı belge olarak kabul ettiği resmi prosedürdür. Devlet, bir Sözleşme veya Protokolü onayladığında, ILO denetim organlarına düzenli aralıklarla uygulamaları hakkında rapor vermeyi ve riayetsizlik iddialarını inceleyen özel usullerde işbirliği yapmayı taahhüt etmektedir.

Temel unsurlar nelerdir?

C182 her çocuk için en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğini yasaklamaktadır. 18 yaşının altında olan bir kişi çocuk olarak tanımlanmaktadır. Bu Sözleşme en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine karşı acil, etkili ve zamana bağlı önlemler alınmasını gerektirmektedir.

Bu Sözleşme, çocukların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine dahil olmasını önlemeyi, etkilenen çocukları kurtarma ve iyileştirmeyi, ücretsiz temel eğitime erişimlerini sağlamayı ve özel risk altında olan çocuklara, özellikle de kız çocuklarına, ulaşmayı kapsamaktadır. C182 aynı zamanda ülkelerin kendi kanunlarında bir "tehlikeli işler" listesi benimsemesini de gerektirmektedir; bu liste hazırlanırken varsa işçi ve işveren örgütlerine danışılmalı, belirli aralıklarla gözden geçirilmeli/güncellenmelidir.

C182, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğini şu şekilde tanımlamaktadır:

- Çocukların alım-satımı ve ticareti, borç karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması ve askeri çatışmalarda çocukların zorla ya da zorunlu tutularak kullanılmasını da içerecek şekilde zorla ya da mecburî çalıştırılmaları gibi kölelik ve kölelik benzeri uygulamaların tüm biçimleri;
- Çocuğun fahişelikte, pornografik yayınların üretiminde veya pornografik gösterilerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu;
- Çocuğun özellikle ilgili uluslararası anlaşmalarda belirtilen uyuşturucu maddelerin üretimi ve ticareti gibi yasal olmayan faaliyetlerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu;
- Doğası veya gerçekleştirildiği koşullar itibarıyla çocukların sağlık, güvenlik veya ahlaki gelişimleri açısından zararlı olan işlerde çalıştırılması ("tehlikeli iş").

Evrensel onaylanma ne anlama gelmektedir?

- Bu tarihi bir başarıdır. 1999 tarihli ve 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi evrensel onaylanmaya ulaşan ilk ILO Sözleşmesidir. ILO üyesi 187 devletin tümü bu Sözleşme'yi onaylamıştır.
- Bu başarı, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin ülkenin gelişmişlik seviyesi gözetilmeksizin kabul edilemez olduğuna dair küresel fikir birliğini yansıtmaktadır. Çocuklar kölelik, zorla çalıştırma ve insan ticareti kapanına kısıldığında, silahlı çatışmaya zorlandığında, fuhuş, pornografi veya yasadışı faaliyetlerde

kullanıldığında, veya tehlikeli işlerde çalıştığında, artık beklenilemez. Onların haklarını korumak ve çocukluklarını korumak için acilen harekete geçmeliyiz.

- Evrensel onaylamayla birlikte, her yerde tüm çocuklar 182 sayılı Sözleşme tarafından sağlanan yasal korumadan yararlanmaktadır.

Neden önem taşımaktadır?

C182, evrensel onaylanmaya ulaşan ilk ILO Sözleşmesidir.

Bu tarihi günden itibaren, tüm çocuklar çocuk işçiliğine karşı kritik önem taşıyan yasal korumadan faydalanmaktadır. Tüm hükümetler, çocukların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine dahil olmasını önlemeyi, etkilenen çocukları kurtarmayı ve iyileştirmeyi, ücretsiz temel eğitime erişimlerini sağlamayı taahhüt etmiştir.

C182 iç hukuka aktarıldığı için, her yerde, çocuk ticareti yapan, çocukları yasadışı faaliyetler veya fuhuş için kullanan veya onları silahlı çatışmaya zorlayanlar uluslararası hukuku ihlal etmekte ve yaptırımlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Evrensel onaylamanın sadece pratik sonuçları yoktur; aynı zamanda çocuk işçiliğinin cezasız kalmasını ve kabullenilmesini sona erdirmeye, hükümetleri, sosyal ortakları, uluslararası toplumu ve diğerlerini çabalarını hızlandırmak ve artırmak için seferber etme yönünde değerli bir adımdır.

Sonra ne olacak?

- 182 sayılı Sözleşme'nin geniş çapta onaylanması, kaydedilen ilerlemenin kilit noktası olmuştur. 2000 yılından bu yana çocuk işçiliği neredeyse yaklaşık 100 milyon azalmıştır. Dünyanın her bölgesindeki ülkeler, ulusal çocuk işçiliği stratejileri benimsemiş, eğitim fırsatları ve sosyal korumayı genişletmiş ve çocuklarını işe değil okula gönderebilmeleri için ebeveynlere insana yakışır iş fırsatları sunmuştur.
- Yine de, rehavete kapılma zamanı değildir. , 152 milyon çocuk işçinin 73 milyonu hala en kötü biçimdeki tehlikeli işlerde çalışmaktadır.. Son yıllarda, ilerleme yavaşlamıştır ve temponun hızlandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Uluslararası toplum, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Amaç 8.7 kapsamında her türlü çocuk işçiliğine son vermek için 2025 yılını son tarih olarak belirlemiştir. Eğer ülkeler, ILO çocuk işçiliği Sözleşmelerini uygulamaya geçirmek için çabalarını iki misline çıkarmazsa bu hedefe ulaşamayız.

Ülkeler Sözleşmeleri nasıl uygulamaya koymaktadır?

Sözleşmelerin uygulanmaya girmesi birçok biçimde gerçekleşebilmektedir ve genellikle program esaslı düzenlemeler kadar yasama düzenlemelerini de içermektedir.

Onaylayan ülkeler için ilk adım, ulusal mevzuatın uluslararası sözleşmeyle uyumlu olmasını sağlamak için gerekli düzeltmeleri yapmaktır. C182 bakımından, bu düzenlemeler 18 yaşın altındaki herkes için en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğini yasaklamayı ve çocuklar tarafından yapılması yasaklanan "tehlikeli işler listesini" benimsemeyi kapsamaktadır.

182 sayılı Sözleşme, ilgili devlet kurumları, işveren ve işçi örgütlerine danışarak, uygun görüldüğü şekilde diğer ilgili grupların görüşlerini dikkate alarak, öncelikli olarak en kötü

biçimdeki çocuk işçiliğini ortadan kaldırmak için eylem programlarının tasarlanmasını ve uygulanmasını gerektirmektedir.

Bu eylem programları, cezai yaptırımların veya uygun görüldüğü biçimde diğer yaptırımların kararlaştırılmasını ve uygulanmasını kapsamalıdır. Üye devletler, aşağıdakileri gerçekleştirmek üzere etkili ve zamana bağlı önlemler almalıdır:

- (a) Çocukların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine dahil olmaları önlemek;
- (b) Çocukları en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinden kurtarmak, iyileştirmek ve sosyal entegrasyonlarını sağlamak için gerekli ve uygun doğrudan yardımları sağlamak;
- (c) En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinden kurtarılan tüm çocuklar için ücretsiz temel eğitim ve mümkün ve uygun olduğu hallerde mesleki eğitim sağlamak;
- (d) Özel risk altında olan çocukları tespit etmek ve ulaşmak;
- (e) Kız çocuklarının özel durumunu dikkate almak.

Ülkelerin, Sözleşme'yi yürürlüğe koyan hükümlerin uygulanmasını izlemek ve sosyal ve ekonomik gelişme, yoksulluğu ortan kaldırma programları ve evrensel eğitim için destek dahil olmak üzere, uluslararası işbirliği ve/veya yardımın artırılması yoluyla Sözleşme'nin uygulanmasında birbirlerine yardım etmek için uygun mekanizmalar kurmaları gerekmektedir.

Uluslararası çalışma standartları, uluslararası düzeyde eşi benzeri olmayan ve ülkelerin onayladığı Sözleşmeleri uygulamalarını sağlayan bir denetim sistemi ile desteklenmektedir. ILO düzenli olarak üye devletlerde standartların uygulanmasını incelemekte ve uygulamanın iyileştirilebileceği alanlara dikkat çekmektedir. Standartların uygulanmasında herhangi bir sorun yaşanırsa, ILO, çok taraflı işbirliğine dayalı sosyal diyalog ve teknik yardım yoluyla ülkelere destek vermeye çalışmaktadır.

ILO, Uluslararası Çalışma Konferansı tarafından kabul edilmesi ve Devletler tarafından onaylanmasının ardından, Sözleşmelerin ve Tavsiye Kararlarının hukukta ve pratikte uygulanmasını denetleyen çeşitli araçları geliştirmiştir. İki çeşit denetleme mekanizması vardır:

- Düzenli denetim sistemi: Onaylanmış Sözleşme hükümlerini uygulamak için alınan önlemler ile ilgili Üye Devletler tarafından sunulan dönemsel raporların incelenmesi.
- Özel prosedürler: örgütlenme özgürlüğüne ilişkin özel prosedürü de içeren genel uygulamaya ilişkin temsiliyet ve şikayet prosedürleri

[C182'nin uygulanmasında ILO ve ülkeler nasıl işbirliği yapmaktadır?](#)

ILO, tüm üye devletlere hukuk ve politika alanında tavsiyeler sağlayarak, onaylanan Sözleşmeleri uygulamalarına yardımcı olmaktadır. Buna ek olarak, Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC), 60'ı aşkın ülkede, çocuk işçiliği ve zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak ve çalışma yaşamındaki tüm temel hakların gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla, köy düzeyinden uluslararası düzeye kadar her aşamada ve aşağıdaki alanlara odaklanarak, ILO ortakları (hükümetler, işçi ve işveren örgütleri), işletmeler ve küçük üretici örgütleri, STK'lar ile birlikte çalışmaktadır:

- Kırsal ve kayıtdışı ekonomiler;
- İşletmeler ve küresel tedarik zincirleri;
- Krizdeki ve kırılgan durumdaki ülkeler.

ILO son zamanlarda hangi ülkelerde çocuk işçiliğine karşı savaşmaktadır?

IPEC+ programı dünyanın her bölgesinde 62 ülkede faaliyet göstermektedir:

Fiji, Tunus, Nijerya, Nijer, Mısır, Türkiye, Guatemala, Haiti, Moritanya, Fildişi Sahili, Madagaskar, Uganda, Lübnan, Suriye, Özbekistan, Kırgızistan, Pakistan, Bangladeş, Nepal, Myanmar, Tayland, Burkina Faso, Vietnam, Filipinler, Mali, Fas, Tanzanya, Brezilya, Jamaika, Surinam, Afganistan, Hindistan, Malezya, Sri Lanka, Honduras, Panama, Meksika, Guyana, Bahamalar, Dominik Cumhuriyeti, Paraguay, Kenya, Morityus, Lao PDR, Moğolistan, Katar, Gana, Umman, Kolombiya, Kosta Rika, Şili, Arjantin, Zambiya, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Malavi, Irak, Ürdün, Suudi Arabistan, Yemen, Sırbistan, Karadağ, Kosova, Peru, Bolivya, Doğu Timor, Endonezya.

C138 ile bağlantısı nedir?

- C182, 1973 tarihli 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi'ni pekiştirmektedir; çünkü ikisi de 18 yaş altındaki bireylerin tehlikeli işlerde çalışmasını yasaklamaktadır. C138, çalışmak için genel asgari yaşı (tehlikeli olmayan işler) 15 olarak belirleyerek kritik bir kavram getirmektedir. Gelişmekte olan ülkeler bunu 14 olarak belirleme seçeneğine sahiptir.
- Asgari yaş, çocuğun zorunlu eğitimi bitirdiği yaşla aynı olmak zorundadır. Bu yüzden C138, C182'yi çocukların eğitimi ve genç bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişiminin tamamlanması ile bağdaştırarak tamamlamaktadır.
- C138 aynı zamanda, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için ulusal politikaların geliştirilmesini zorunlu kılmak suretiyle, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasını ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişmelerine bağlamaktadır.

190 sayılı Tavsiye Kararı nedir?

182 sayılı Sözleşme'ye eşlik eden 190 sayılı Tavsiye Kararı her türlü "tehlikeli işler" tanımının şunları içermesi gerektiğini vurgulamaktadır: Çocukları fiziksel, psikolojik veya cinsel istismara maruz bırakan iş; yeraltında, su altında, tehlikeli yüksekliklerde veya dar alanlarda çalışma; tehlikeli veya ağır yük taşıyan makine, ekipman ve araçlarla çalışma; tehlikeli maddeler, gereçler veya süreçlere veya sağlığa zararlı sıcaklıklar, gürültü düzeyi veya titreşimlere maruz kalma; uzun saatler çalışma, gece vardiyası ve işverenin mülkünde makul olmayan süreler boyunca kısıtlanma.

R190, Sözleşmeler gibi onaylanamasa da, ülkelerin C138 ve C182'nin gerektirdiği "tehlikeli işler listelerini" geliştirmeleri için yararlı olmaktadır.

COVID-19 çocuk işçiliğini nasıl etkilemektedir?

COVID-19, çocuk işçiliği alanında yıllar içerisinde kaydedilen ilerlemeyi tersine döndürme riski taşımaktadır. "COVID-19 ve Çocuk İşçiliği: Kriz Zamanı, Harekete Geçme Zamanı" başlıklı rapor, 60'tan fazla ülkede yürütülen ILO çocuk işçiliği projelerinde ortaya çıkan kanıtlardan ve geçmiş

felaketlerin deneyimlerinden yararlanarak başlıca yolları aydınlatmak için, tersine dönüşüm vuku bulabileceği başlıca yolları vurgulamaktadır:

- Okulların geçici olarak kapatılması birçok çocuk için eğitimin kalıcı biçimde sonu olabilir: Eğitim 1,6 milyar çocuk için sekteye uğramaktadır ve geçmiş küresel salgınlardan bilindiği üzere, yoksul hanelere ve ötekileştirilmiş kesimlere mensup çocuklar okulu bırakma bakımından büyük risk altındadır. Ev ve bakım sorumluluğu yükü altında oldukları için kız çocukları özellikle etkilenmektedir.
- Ekonomiler daraldıkça düşen yaşam standartları ve kötüleşen iş imkanları: Yalnızca ikinci çeyrekte 305 milyon tam zamanlı işe eşdeğer kayıp yaşanmıştır ve aşırı yoksul insan sayısı bu yıl 60 milyon daha artabilecektir.
- Yoksulluk ile çocuk işçiliği arasındaki doğrudan bağlantı : Yoksullukta yüzde bir puanlık artış, çocuk işçiliğinde en az yüzde 0,7 puan artışa neden olmaktadır.
- Haneye dayalı daha emek yoğun işletmeler ve serbest çalışma dahil olmak üzere kayıt dışılıkta artış beklenebilir. Kayıtdışı ekonomi, çalışma hukuku kapsamı dışında, çocuk işçiliğini artıran ortam oluşturmaktadır.
- Genel tecritler kalktıkça, hane halkı daha çok ancak daha kötü koşullarda çalışacaktır. Güçlü sosyal güvenlik ağlarının yokluğunda, birçok aile çocuk işçiliğine başvuracaktır.
- Küresel salgına bağlı sağlık şoklarının etkilerini ağırlaştıran diğer faktörler ise, yurtdışı havaleler ve göçün azalması, kredi sınırlamaları, ticaret ve yatırımın daralmasıdır.

Kamu bütçeleri ve uluslararası yardım akışı üzerindeki baskı, birçok ülkenin sosyal koruma sağlamak için mali imkanlarının olmayacağı anlamına gelmektedir. İşleyen sağlık sistemleri, gelirlerin korunması, gıda güvenliğini sağlamak için alınan önlemler, küresel salgını durdurmak ve milyonlarca çocuğun çocuk işçiliğine sürüklenmesini önlemek için birinci derecede önemlidir.

Kaynakça

- C182 - 1999 tarihli ve 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi
 - https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C182
 - R190 - 1999 tarihli ve 190 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Tavsiye Kararı <https://www.ilo.org/ipecinfo/product/download.do?type=document&id=30215>
- COVID-19 and child labour: A time of crisis, a time to act
 - https://www.ilo.org/ipec/Informationresources/WCMS_747421/lang--en/index.htm
- Ending child labour by 2025: A review of policies and programmes
 - https://www.ilo.org/ipec/Informationresources/WCMS_653987/lang--en/index.htm
- COVID-19 impact on child labour and forced labour: The response of the IPEC+ Flagship Programme
 - https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/flagships/ipec-plus/WCMS_745287/lang--en/index.htm

- ILO Child Labour Topic page
 - <https://www.ilo.org/global/topics/child-labour/lang--en/index.htm>
- Factsheet on legally prohibiting hazardous work for children
 - <https://www.ilo.org/ipecinfo/product/download.do?type=document&id=30296>
- Factsheet on C.138
 - <https://www.ilo.org/ipecinfo/product/download.do?type=document&id=30215>